

κακοδαιμονίας και ψυχικής άρρωστίας, εξότου δηλαδή τὰ ἔθνη ταῦτα ἔλαφρῃ τῇ καρδίᾳ και κουφοτέρῃ τῇ κεφαλῇ χρίρειν εἰπόντα τῇ Λατινικῇ ἠσπάσαντο τὰ χυδαῖα αὐτῶν ἰδιώματα ἀπὸ τούσ ὀχτεούς τῶν τριόδων ἐξαγαγόντα κ.λ.

*

Τέτια ἡ καρποφορία· κι ἀπὸ τὸν καρπὸ καταλαβαίνεις μὲ τί ξεθυμασμένα προγονικά λιπάσματα θὰ τόχουνε θρέψει τὸ δεντρί ἀπὸ τὸ προγονόπληχτο οἱ μεγάλοι δασκάλοι τοῦ καιροῦ. Λέξεις, λέξεις!

Λέξεις τοῦ προγονικοῦ και τοῦ παγκόσμιου παπαγαλισμοῦ, κούφους κι ἀνούσιες κι ἄχυμες, ἀραδιασμένες ὅπως τύχει. Λέξεις ἄδειες πούσ τίς φουσκώνουν οἱ ἀνέμοι τοῦ δῆθεν προγονικοῦ μεγαλείου. Τὸ φρύσκωμα ἀπὸ περᾶ ἀπὸ τῆ λέξη στοῦ νοῦ, καὶ κάνει τὸ φαινόμενο ἐκεῖνο πού ὁ μέγας Γλωσσόκωννας, ὁ Κόντος ὀνόμασεν ὄγκον και μεγαλοπρέπιαν.

Θυμούμαι παιδί ἕνα μεγάλο σκύλο πού εἶχαμε· ὅταν ἔμπαινε στή σάλα ἔκανε ἀνάμισο δυὸ μεγάλους περιγύρους στή θέση γύρω πού ματιάζε για νὰ καθίσει. Κ' ὅστερα βαριά και σοβαρᾷ καθότανε. Τί ὄγκος τί μεγαλοπρέπια! Μὰ μὲ τὸν καιρὸ παρατήρησα πὼς κι ἄλλοι, ἀκόμα κι ἀπὸ οἱ ψωριαριδες σκύλοι τῆς Πόλης, δείχνανε τὸν ὄγκο ἀπὸ κί τῆ μεγαλοπρέπια πού καθόλου δὲν ταίριαζε μὲ τὴν κομοιορραπμένη τους τὴν κατάσταση. Τί σημαίνανε οἱ γύροι μοῦ ἔμεινε μυστήριο, ὡς πού πρὸ 2 χρόνια διαβάζοντας ἐνοῦ σοφοῦ Γάλλου φυσιοδίφῃ τὸ βιβλίο εἶθρα τὴν ἐξήγηση: Οἱ πρόγονοι τῶν σκύλων, (δὲν ἔχουμε μόνο ἐμεῖς προγόνους) ζούσανε στὰ μεγάλα βαθιοχόρταρα λιβάδια. Για νὰ κάνουνε λοιπὸν μιὰ ἀπλόχωρη ἀναπαφτική φωλιά, κάνανε τούσ γύρους ἀπὸ τούσ ἀπὸ τότεσ ψυχοἄραχτα τὰ κινήματα ἀπὸ τὰ κάνουν ἀκόμα καμπόσοι σκύλοι ἀσύνειδα.

Ὡς τόσο τὸ ψυχόρμητο ἐκεῖνο τοῦ σκύλου εἶχε μιὰ φορὰ ἕνα σκοπὸ, μιὰ σημασία. Οἱ λέξεις τῆς προγονοφουσκωσιᾶς καμιά ποτὲς. Πάντα εἶτανε και εἶναι συμπτώματα βαθιοχράχτης ψυχικῆς ἀρρωστίας και κακοδαίμονος ἐκπαιδευτικῆς ἀγωγῆς.

Ἡ ἀρρωστία ἀπὸ τῆς ἰατρικῆς με λέξεις. Στὸ ἴδιο φύλλο τῆς Ν. Ἡμ. (18)31 Ἀβγούστου) πού δημοσίεψε ὁ κ. Ι. Γεννάδιος τὰ ἔθρη του περὶ τῆς δῆθεν διγλωσσίας, στέλνει και ὁ κ. Ἐγκρεμὸς ἀπὸ τὴν Καλλιόττα δέκα ἀράδες ἕνα γραμματάκι.

Λίγα μὰ κατσουνωτὰ τὰ λόγια ἀπὸ τοῦ «Μπακάλη τῆς Ζαγοράς».

Σ' ἕναν τέτιο μάστορη κοντὰ νάτανε τρόπος νὰ πῆγαινε ὁ κ. Ι. Γεννάδιος ἴσως κάτι νὰ καθάριζε ἡ καταχνιά τοῦ νοῦ του. Θὰ πρεπε ὅμως νὰ πῆγαινε ἀπὸ παιδί. Γνώρισα τὸν κ. Ι. Γεννάδιο στὴν Πόλη στοῦ κ. Μάνου πού εἶναι τῶρα πρέσβης στή Βιέννα. Εἶναι ἀπὸ τότεσ πολλὰ πολλὰ χρόνια· τότεσ τέτιο εἶδος «μπακάληδες τῆς Ζαγοράς» δὲν ὑπάρχανε ἀκόμα. Τότεσ λοιπὸν δὲν εἶταν ἀκόμα κκιρός. Και τῶρα... δὲν εἶναι πιά καιρός.

Ὡς τόσο ἐμᾶς για τὸν κ. Γεννάδιο πολὺ λίγο μᾶς μέλει.

Ἐμᾶς ἡ ἔγνια μᾶς οἱ νέοι! Γι' ἀπὸ τοῦσ τὸ μόνο γιατρικό, εἶναι ν' ἀφίνουμε τὰ ἑλληνικά σκολιά και τὴν καθαρεβουσα ὅσο μπορούμε πῶ νωρίς. Καλίτερῃ νὰ μένει κανεὶς ἀνελλήνιστος παρὰ νὰ ζουφιάζει ὁ νοῦσ του. Ἔτσι μόνο θὰ ἔρθει γλήγορῃ ἡ ὄρα νὰ καταλύσουμε οἱ νέοι ἴδιοι τους τὰ σκολιά ἀπὸ τὸν ζουφιάζουμε τὸ νοῦ.

Τὰ σκαλιὰ τοῦ κακοῦ τὰ καταρακυλούμε δέκα δέκα

Πότε

θὲ νὰ ξημερώσει ἡ αὐγή
πού θὰ μᾶς καλέσει ὁ λυτρωμὸς ;
(Κ. Παλαμᾶς· ἔ Δωδεκ. τοῦ Γύφτου)
Πόλη Ὀχτώβρη

Σὲ χαιρετῶ

Φωτῆς ΚΟΥΤΑΛΙΑΝΟΣ

ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΣΤΟ ΒΟΥΝΟ

Σὲ ξαναεἶδα ἀπόψε, ὦ Σύμβολον
Τῆς αἰωνίας Ζωῆς βουνὸ μακροισμένο !
Σὲ ξαναεἶδα ὅταν σοῦ ἔσερνε
Ὁ ἥλιος τὸ φῶς στὸ θριάμβό του.

Μέρα και νύχτα σὲ δοξάζουν οἱ ἄνεμοι
Και σ' εὐλογοῦν ἀπὸ ψηλά τ' ἀστέρια.
Κ' ἐγὼ σὲ χαιρετίζω ἡ ἀνήμπορη
Μὲ σταυρωμένα χέρια.

Ἰδοῦ με ! ἀπὸ τὸν πόνο ἐλύγισε
Σὰν κλομαῖ ἀπ' τὸν ἄνεμο ἡ ζωὴ μου,
Κι ἀστόχαστα διαβαίνει κι ὄλο χάνεται
Σὰ φύλλο στοῦ χινοῦ ποῦ τὴ ζάλη.

Δὲν ἤρθ' ἀπόψε για νὰ παίξω μὲ τούσ
[πνέκους σου,
Και κούνεις στὰ πλατάνια σου νὰ δέσω

Ὅτε νὰ μάσσω για τὸ τζάκι ἀγούδουρους
Ποῦ ἡ μάννα μου προσμένει για ν' ἀνάψῃ.

Μάτια θὰ προσμένῃ. Ἀπόψε ἀνήμπορη
Ἦρθα νὰ στοματίση ἐδῶ ἡ ζωὴ μου
Και σὰν τὸ πῶ φταιχὸ κι' ἀμύριστο χορτάρι σου,
Νὰ δῶ τὸ μέγα Φῶς ἀπὸ τὴν κορφή σου.

ΑΙΜΥΛΙΑ ΚΟΥΡΤΕΛΗ

ΤΟ ΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ Κ. ΦΩΚΑ

(Μετάφραση ἀπὸ τὸ «Messenger d' Athènes» τῆς περασμένη βδομάδας)

Ἀγαπητέ μου κ. Στεφανόπολι,

Ἐπιτρέψατε σ' ἕνα φίλο σας πού ἔτυχε νὰ τὸν μεταχειριστήτε και λίγο σὰ γιατρὸ σας νὰ λάβῃ μέρος σὶδ συμβούλιο πού ἀνοίξατε στὴν ἀξιόλογη φημερίδα σας για τὴ γλώσσα και τὸν Ψυχάρη. Ἀπρόσκλητος ἔρχομαι και ἴσως νὰ μὴ κάνω και τόσο καλά.

Μὰ δὲ σᾶς φαίνετε λίγο παράξενη ἡ ὁμοφωνία πού ἔχουν αἱ ἀπάντησες τῶν ἀνταποκριτῶν σας; Ὅποιος διαβάσει τὰ γράμματα πού σᾶς ἔστειλαν, μπορεῖ νὰ νομίση πὼς ἡ Ρωμοσύνη ἀλάκωρη εἶναι μὲ τὸ μέρος σας και πὼς ἄνθρωπος δὲν ὑπάρχει πού νὰ μιλή ἢ νὰ γράφῃ Ἑλληνικά και πού νὰ μὴ εἶναι κηρυγμένος ὀχτὸς τοῦ Ψυχάρη.

Ἐγὼ ποῦχω τὴν καλύτερη γνώμη για τὴν ἀμεροληψία σας, οὔτε μιὰ στιγμή δὲ φανιάσθηκα πὼς ἐκοσκινίσατε τίς ἀπάντησες· παραδέχομαι μάλιστα πὼς χωρὶς νὰ τὸ θέλετε ἐξηγήσατε τὴ γνώμη ἀνθρώπων πού εἶχαν τίς ἰδέες σας, και στηρίζομαι στὰ γνωστά σας εὐγενικά αἰσιτήματα για νὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ καταχωρήσετε και τὴν ταπεινὴ μου γνώμη πού ἂν δὲν ἔχῃ τίποτε ἄλλο εἶναι εἰλικρινῆς και ἀφιλοκερδῆς.

Δὲν εἶμαι γλωσσολόγος, οὔτε πού σκαμπάζω για ἀπὸ τέτοια ἐπιστήμη. Μὰ ἐκεῖνο πού μπορῶ νὰ πῶ ἄφοβα, σὲ βάρος μου βέβαια, γιατὶ πολλοὺσ θὰ κακοευχαριστήσω, εἶναι πὼς οἱ ἄρῶστοί μου, καθὼς ξέρετε εἶναι ἀρκετοί, μιλοῦν κάτι Ἑλληνικά πού μοιάζουν περισσότερο μὲ τὰ ῥωμαϊκά τοῦ Ψυχάρη, παρὰ μὲ τὴ γλώσσα τῶν ἀνταποκριτῶν σας.

Μελετᾶνε τὸ γυμνὸ ὄχι μονάχα οἱ ζωγράφοι. Και οἱ γιατροὶ ἀπὸ καθῆκο ἐπιστημονικὸ

μὲ τὴ δροσιά τῆς ὑπαρξῆς καινούρια στὰ στήθια μας θὰ βλασταίνῃ. Τὴ φλόγωση τοῦ ἡλίου ἡ νύχτα θὰ μᾶς τὴν ξεφλογώσῃ. Πρέπει νὰ παρουμε και τὴ νύχτα· πρέπει νὰ τὴν κάμουμε δική μας. Πρέπει και τὸ νυχτάδι νὰ βρεθῇ, ὅπως βρήκαμε και τὸ ἡλιάδι. Πρέπει νὰ γυρέψουμε κι ἀπὸ τὴν νύχτα τὸ κρυφὸ τῆς υγείας, μὲ τὴ νύχτα και μὲ τὸν ἥλιο νὰ φτεῖα νουμε, νὰ ξαναφτεῖαίνουμε δύναμη, νὰ κανεῖσουμε τὴ μακαρισμένη τὴ ζωὴ

Τέτιο νυχτάδι, τέτιο ἀναπαφτικό πού νὰ τῆς ἀφήσῃ και λίγο καιρὸ νὰναρρώσῃ, τὸ χρειάζετανε για σίγουρο τότεσ ἡ Κατινούλα. Τῆς εἶδνε κάτι παρόμοια ὁ κ. Κούρης, πού κι ἀπὸ τῶρα τῆχει στὴ διάθεσή τῆς ἡ ἰατρικὴ, και νὰ κωτικῆ ἢ νὰ τὰ πούμε κ' ἔτσι, κάτι νυχτοπόρα. Μὰ και σ' ἀπὸ τὰ ἢ πρόληψη ἀκόμη βασιλεύει. Δὲς σὰ νὰ μὴ φοβούνται για τὸν ἀρῶστο οἱ γιατροὶ τὸ λιποῦρι, τὰ μέσα τὰ ἐνεργητικά, τὰ καθλωτικά· φοβούνται ὅμως ὅ τι τούσ θυμίζει τὴν ὄψη τοῦ θανάτου. Δὲ φοβηθήκανε για τὴν Κατινούλα τὸ ρᾶδιο τὸ καταστρεφτικό· φοβόντανε μήπως και τὴν καταστρέψουνε μὲ τίποτις ἀντιραδικὰ γυρέβανε τὴν ἀβγή, δὲ θέλανε πρῶτα τὸ σουρούπωμα, τὸ ἐβεργέτημά του τὸ μυστικὸ. Διστάζανε πολὺ. Κι ὅσο διστάζανε, ἡ ἀρῶστη χειροτέρευε.

Ἀπὸ τὸ Παρίσι μάλιστα, μὲ τίς θερμοκρατίες τίς ἀσυνήθιστες και πού ἐμελλε κατόπι νὰ παραστρατήσουνε περισσότερο, μὲ τὴν ἀνορεξία και μὲ τὴν κούραση πού τὴν ἔκοφτε, τὰ βλέπανε πῶ σκούρα παρὰ πού εἶτανε τὰ πράματα, ἡ Ἄννα και φυσικά ὁ Ἀντρέας. Ὅταν ξεκίνησε ἀπὸ τὸ Παρίσι, τὴ δεφτέρα βράδι, τίς εἴκοσι δυὸ τοῦ Γενάρη, νὰ πεταχτῆ νὰ δῆ τί γίνεται, συμφώνησε μὲ τὴν ἀδερφή του πὼς ἂν τύχαινε ἀνάγκη, ἂ δὲν μπορούσε νὰ γυρῆ ἀπὸ τὸ Μπ... για τὸ μάθημά του τῆς πέμτης, ἂν ἄξια ἡ Κατινούλα κιντύνεθε μὲ τὰ σωστά τῆς, θὰ τελεγραφήτῃ και νὰ πάρῃ τὰ χρειαζούμενα τὰ μετὰ τῆ ἀδερφή, γιατὶ νομίζανε πὼς ἡ Ἄννα ἴσως και νὰ μὴν προφτάσῃ νὰ πάῃ στοῦ Μπ... για τὸ ἐργάμενο τὸ σάββατο, εἴκοσι ἑπτὰ, ὅπως σκόπεθε. Ὅτι πάτησε ὅμως ὁ Ἀντρέας, τὴν τρίτη, μὲ τὰ χαράματα, στὴν κάμαρα τῆς Κατινούλας, σάστισε και κόντεψε νὰ γελᾶσῃ μὲ τὴν ἀντάρα. Ἡ ὄψη τῆς τὸ παραμικρὸ δὲν ἄλλαξε· ζωηρὸ τὸ πρόσωπό τῆς, τὰ μάτια τῆς ὁμορφα και καθαρᾷ καθαρᾷ. Τί περίεργο κορίτσι! Πάντα τῆς εἶδεινε πρόθυμη, πάντῃ τῆς ἐτοιμώζω. Ἀρκοῦσε, λίγο τὸ χέρι νὰ τῆς βαστάξῃ και νὰ τῆς ὀρθῃ. Τὴ δεφτέρα εἴκοσι δυὸ, εἶχε κοιμηθῆ ἑλεεινᾷ· ξύπνησε μὲ πονοκέφαλο, τῆς

πονούσε και τὸ στομάχι, τῆς πονούσε τὸ βαχοκόκαλο, κι ἀδύνατῃ ὅσο φαντᾶζσαι· για νὰ ντυθῆ ἔκλαψε τὴν ἀβριανή, κίεσως καλήτερῃ, γιατὶ ἀπὸ βραδὶς τὴ δεφτέρα, τῆς παραγγεῖλε ὁ κ. Κούρης ἕνα πισώθετο κερὶ μορφίνα, για νὰ ἡσυχάσῃ. Δὲν κοιμήθηκε πολὺ, μὰ τάγαθὸ τὸ πλάσμα, μόνο πού τάξιώθηκε νὰ κοιτῆται ἀτῆραχη, γαληνεμένη, ὅλη τὴ νύχτα στοῦ κρεβάτι, ἀναπᾶφτηκε, χάρηκε ὡς και τὴν ἡμερῃ τὴν ἀγρύπνια· ἡ κούραση τῆς πέρασε τὸ μεσημέρι, σηκώθηκε δίχως κόπο, για νὰ πλυθῆ, πόνον δὲν ἐνοιωσε κανένα, ἑφτὺς ξανάκαμε διάθεση και κουράγιο. Ἡ μέρα ὡς τὸ τέλος σταθήκε, λέει, χρυσὴ μέρα, και στοῦ γέμα, βλέποντας τὸν Ἀντρέα νὰ τρώῃ, τῆς ἀνοίγε ἡ ὄρεξη και τῆς ἰδίας.

« Ὅταν εἶστε δῶ, τοῦ ἔλεγε ὁ κ. Κούρης, ὅταν εἶναι νὰ φτάσετε, τὰ πάμε ἄριστα και τὸ παρατήρησα. »

Ὁ ἀξιόλογος ὁ κ. Κούρης θαρρῶσε πὼς ὁ λόγος του ἄρεζε τοῦ δύστυχου τοῦ Ἀντρέα, ἐνῶ τονὲ βασάνιζε, γιατὶ τὸ ἰδίε ἀκόμη περισσότερο χρεῖος του νὰ μείνῃ μαζί τῆς, και τὸν ἔδερνε ἡ συνείδησή του πού τὴν ἀφῆσε στοῦ Μπ... μονάχη. Και τὸ βράδι ἔπρεπε πάλι νὰ φύγῃ, τὴν τετάρτη τὸ βράδι, στίς ὀχτώ. Ἡ Κατινούλα εἶτανε καλά· σηκώθηκε μὰ-